

ע"פ 3647/13 - רוז'ה זפרני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

ע"פ 3647/13

לפני: כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט נ' סולברג

המערער: רוז'ה זפרני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 08.01.2013 בתפ"ח 14860-04-12 שניתן על ידי כב' סגנית הנשיא ר' יפה-כ"ץ והשופטים א' ואגו וי' צלקובניק

בשם המערער: עו"ד בני נהרי; עו"ד שוש חיון

בשם המשיבה: עו"ד חיים שוויצר

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט נ' הנדל:

1. מונח בפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי באר שבע (כב' סגנית הנשיא ר' יפה-כ"ץ והשופטים א' ואגו ו-י' צלקובניק, בתפ"ח 12-04-14860). במסגרת הסדר טיעון הורשע המערער על פי הודאתו בעבירות של חברות בארגון פשע, הלבנת הון במסגרת ארגון פשיעה, עבירה של עובד ציבור המסייע לארגון פשיעה, מרמה והפרת אמונים. בגין עבירות אלה נגזרו על המערער עשרה חודשי מאסר לריצוי בפועל, מאסר מותנה לתקופה של שבעה חודשים וקנס כספי על סך כחצי מיליון ₪. הערעור שלפנינו מופנה כנגד רכיב המאסר בפועל.

2. כתב האישום, שהוגש נגד המערער ושמונה אחרים, מייחס להם פעילות במסגרת ארגון פשיעה. הסדרי טיעון נערכו בעניינם של כל המעורבים. בגדר הסדר הטיעון שנערך עם המערער, הודה האחרון בעובדות כתב האישום המתוקן, והוסכם כי יתקבל תסקיר בעניינו, וכי המאשימה תעתור להטלת עונש של עשרה חודשי מאסר והמערער לא יוגבל בטיעונו. כן הוסכם על סך הקנס הכספי שישולם במסגרת ההליכים.

כתב האישום המתוקן כולל שורה ארוכה של אישומים, ולהלן יתוארו רק האישומים הרלוונטיים למערער דנא.

מהעובדות מושא האישום הראשון עולה כי המערער, שהיה בעת ביצוע העבירות עובד עיריית אשדוד, יחד עם חמישה אחרים, היו מאוגדים בארגון פשיעה בתקופות זמן שונות. המערער ושותפיו חברו יחדיו למטרות פליליות, כשלכל אחד היה תפקיד שונה שנגזר ממעמדו ומעיסוקו בפועל. הארגון עסק בין היתר בהחזקת מקומות לניהול וארגון משחקים אסורים ומשחקי הימורים בערים אשדוד ובית שמש תוך שאיפה לבלעדיות בתחום; השתלטות עבריינית על מכרזי הפעלת שירותים בחופי העיר אשדוד; הסתייעות בעובדי ציבור תוך שימוש לרעה במעמדם, כדי לקדם את פעילותו הפלילית של הארגון; סחיטה באיומים של מהמרים, שחקנים ובעלי עסקים על מנת להניעם לשלם לארגון סכומי כסף; הלבנת הון; שיבוש מהלכי משפט; הדחה בחקירה; ועבירות מס. בכדי להסתיר ולהסוות את הפעילות הפלילית של הארגון והעומדים בראשו, נקטו החברים פעולות רבות ברכוש, שמקורו במישרין או בעקיפין בעבירה. כן פעלו באופן שלא יהיה דיווח לפי חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000. חלקו של המערער התבטא בכך שניהל עבור ראשי הארגון, בחשבונו הפרטי ובחשבונות קרובי משפחתו, את הכספים שהופקו מהפעילות הפלילית ואת ארגון משחקי ההימורים. המערער ביצע מחשבונו הפרטי תשלומים לטובת רכישת נכסים עבור ראשי הארגון ומימון משק ביתם במשך כ-7 שנים, בתקופה שבין השנים 2003-2010. בגין מעשיו אלו הואשם המערער - והורשע על פי הודאתו - בעבירות של פעילות בארגון פשיעה לפי סעיף 2(א)(1) לחוק המאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003.

במסגרת האישום השני, הודה המערער כי, באמצעות שלושה חשבונות בנק שניהל במחלקת אח"מ מתוקף תפקידו כעובד עיריית אשדוד, סייע בהזרמת כספי ארגון הפשיעה ומימן את הוצאותיו. אחד החשבונות אף נפתח על שם המערער לבקשת ראש הארגון - הוא הנאשם 1 במסגרת ההליך קמא (להלן: ראש הארגון או הנאשם 1). לפחות חלק מההכנסות מהוות רכוש אסור כהגדרתו בחוק איסור הלבנת הון, וזאת מאחר ומקורו בעסקי הימורים. מעשיו אלה של המערער נועדו להסתיר או להסוות את מקור הרכוש האסור, זהות בעליו, מקומו, תנועותיו, ועצם עשיית הפעולה בו, במסגרת ארגון פשיעה. המערער עבר גם על סעיף 7 לחוק איסור הלבנת הון, עת דאג להנעת הכספים במטרה לחמוק מדיווח לרשויות. פעילותו של המערער השתרעה על מגוון ענפים. כך למשל, בנוגע לכספים, נהג המערער לטפל בהוצאות השוטפות של משק הבית בעבור ראש הארגון, שכללו בין היתר מתנות, חשמל, תשלום מיסים, דלק, וכספי תמיכה לאשת ראש הארגון ובנו הצעיר. עוד פעל המערער להפקדת סכומי כסף במזמן לחשבונו האישי וחשבון הקנטינה של ראש הארגון עת היה שרוי במעצר בגין תיק אחר. עוד הפקיד המערער בחשבונות שעל שמו סכומי כסף גדולים שהתקבלו כתמורה ממכירת דירות מגורים, פעל בכספים, העבירם ליזמי נדל"ן שונים, וכיסה הלוואות. בתחום הרכב, החזיק המערער על שמו ועל שם קרובי משפחתו, בתקופות זמן שונות, חמישה כלי רכב ששמשו בפועל את ראשי

הארגון ומשפחותיהם. גם על תחום הדיור לא פסחה פעילותו של המערער והוא פעל בין היתר לשכירת דירת מגורים על שמו ששימשה דירת הימורים עבור הארגון. בגין מעשיו אלה, הואשם המערער - והורשע על פי הודאתו - בעבירות של הלבנת הון במסגרת ארגון פשיעה לפי סעיף 3(א) ו-3(ב) לחוק איסור הלבנת הון יחד עם סעיף 3 לחוק מאבק בארגוני פשיעה (ריבוי עבירות).

האישום השלישי מייחס למערער עבירות שביצע במסגרת היותו עובד ציבור - נושא משרה בכירה בעיריית אשדוד, וזאת לצורכי ארגון הפשיעה. כך, מתואר כי בתקופה בה היה המערער מנהל מדור מגרשי כדורגל בעיר אשדוד ובחברה העירונית לתרבות אשדוד, העמיד לרשות ראשי הארגון את משרדי אצטדיון הכדורגל של העיר. ראש הארגון נהג לקיים במשרדים פגישות עם עבריינים איתם היה בקשר. המערער אף פעל לתאום פגישות ויצירת קשר טלפוני בין ראש הארגון לגורמים רלוונטיים בעירייה, כדי להגשים את השאיפה העסקית להשתלט על מתן השירותים למתרחצים בחופי העיר אשדוד. כחלק מהתוכנית, פעל המערער לקליטת בנו של ראש הארגון - הוא הנאשם 2 בהליך קמא - כעובד בעיריית אשדוד כאשר בפועל הוא לא התייצב באופן סדיר לעבודה ועבודתו לא הייתה נתונה לפיקוח. בהמשך לכך, ובשלב בו נעצר הנאשם 2 במסגרת תיק אחר, פעל המערער כדי לסייע לו להיחלץ ממעצר הבית. זאת על ידי הגשת תצהיר לבית המשפט בו הציע כי יפקח על הנאשם 2 בזמן "עבודתו בעירייה". כך ביקש המערער להשיג לנאשם 2 חופש תנועה שהיה חיוני לפעילות ארגון הפשיעה. כמו כן, ניסה המערער לבטל דוחות חנייה ודוחות פיקוח עירוני שנרשמו לחובת ראש הארגון וקרוביו, זאת תוך ניצול מעמדו לרעה כעובד עירייה. נוכח מעשיו אלה, הואשם המערער - והורשע על פי הודאתו - בעבירה של סיוע עובד ציבור לארגון פשיעה, לפי סעיף 4 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, ובעבירה של מרמה והפרת אמונים לפי סעיף 284 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

בהמשך למוסכם בהסדר הטיעון, נתקבל בעניינו של המערער תסקיר שירות מבחן, ממנו עלה כי המערער שרוי במצוקה רגשית. עוד התרשם השירות ממודעותו הנמוכה של המערער למניעים הנמצאים בבסיס התנהגותו הפלילית. לנוכח מצבו, הומלץ להטיל על המערער עונש שירוצה על דרך של עבודות שירות, לצד צו מבחן של שנה במהלכו תיבחן אפשרות שילובו בקבוצה טיפולית. המדינה עתרה להטלת העונש המקסימאלי שהוסכם עליו - קרי עשרה חודשי מאסר לריצוי בפועל - ואילו הסנגור ביקש לאמץ את המלצת שירות המבחן בהתחשב בנזק האישי שנגרם למערער ובסכום הכספי הגבוה עליו הוסכם. בית המשפט המחוזי נתן דעתו לחומרת העבירות, ולעובדה כי העבירות הפליליות התאפשרו הודות לתשתית הכלכלית שהמערער סיפק לארגון, וחשבונות הקש שניהל בעבורו. ההסתרה וההסוואה של מקורות הרכוש הקשו על הרשויות לאתר את ראשי הארגון ולעמוד על הסכומים המדויקים שהועברו. עוד הושם דגש על החשש מהשחתת המערכת הציבורית, ועל הסיכון החמור שטמון בפשע המאורגן, אשר מחייבים ענישה משמעותית וריצוי עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. בהתחשב בשיקולים אלו גזר בית המשפט המחוזי עשרה חודשי מאסר בפועל, לצד עונש המאסר על תנאי והקנס הכספי.

3. בערעור שלפנינו, טוען המערער כי שגה בית המשפט המחוזי משאימץ את הרף העליון בענישה לו עתרה המאשימה מבלי לקחת בחשבון את נסיבות המקרה ונתונו האינדיבידואליים. המערער סבור כי במסגרת גזר דינו, לא נתן בית המשפט המחוזי את המשקל הראוי להסדר הטיעון וטיב העבירות, שהן בעיקר כלכליות, כפי שקיבלו ביטוי בגזרי דינם של מעורבים אחרים בתיק זה. המערער מציין כי אף התביעה הסכימה שהשפעה של המערער בתוך עיריית אשדוד הייתה מוגבלת וכי הוא לא היה איש מפתח בארגון. תפקידו בעירייה היה לפקח על אצטדיון הכדורגל ותו לא. בכך לא היה כדי לקדם את ארגון הפשיעה ובוודאי לא להשחית את המוסד הציבורי. כמו כן, לא ניתן לדעתו משקל ראוי להודאתו הכנה והאמיתית במשטרה שניתנה כבר בעת מעצרו תוך שיתוף פעולה מלא עם גורמי איפת החוק. גם נסיבותיו האישיות והמשפחתיות היו צריכות להטות את הכף אל עבר גזירת עונש מאוון יותר; עברו הפלילי של המערער

נקי, במשך 24 שנים עבד ברציפות ובמסירות בעיריית אשדוד וניהל חיי משפחה תקינים. כמו כן, עקב מעצרו חלה התדרדרות במצבו הבריאותי והנפשי. המדינה, מנגד, תומכת יתדותיה בפסק דינו המנומק של בית המשפט המחוזי, ומדגישה כי העונש הנגזר ראוי הוא.

4. המערער הורשע בעבירות של פעילות בארגון פשע, הלבנת הון במסגרת ארגון פשיעה, סיוע של עובד ציבור לארגון פשיעה ומרמה והפרת אמונים. עסקינן בשרשרת של עבירות שכל אחת מהן בפני עצמה חמורה, ויחדיו פוגעות הן בזרועות השונות של החברה וחותרות תחת אושיות המשטר הדמוקרטי. העבירה של פעילות בארגון פשע היא קשה ומסוכנת. יש בה להטיל מורא על הציבור הרחב ולפגוע פיזית ונפשית באזרחים תמימים. בית משפט זה עמד לא אחת על אופיין של עבירות מעין אלה ועל הצורך בהחמרת הענישה כלפי מי שנוטל את החוק לידיים ומפגין זילות כלפי הרשויות (ע"פ 6785/09 זוארץ נ' מדינת ישראל, פסקה 78 (02.2.2011); ע"פ 6368/09 זקן נ' מדינת ישראל (12.7.10)). על עבירות של הלבנת הון נאמר כי מדובר ב"[...] מכת מדינה השולחת גרורות ממאירות לכל מגזרי המשק כמעט. זאת פעילות פלילית הכרוכה בפשע המאורגן והמסכנת את החברה, את הכלכלה ואת אזרחי המדינה" (בש"פ 10157/03 איסקוב נ' מדינת ישראל (01.12.03)). משום שעיקר הכספים הגיע ממקורות אסורים, נדרש הליך של לגליזציה לכספים והפיכתם ל"חוקיים כביכול". לא בכדי, הליך זה מכונה "הלבנת הון", ובאנגלית *money laundering* " , על שום ה"נקיון" לכאורה שהוא צריך לעבור כדי להתחזות לחוקי.

המערער היה אחראי במישרין ל"מכבסת הכספים" עת ניצל את תפקידו כעובד בכיר בעיריית אשדוד, פתח על שמו חשבונות קש שדרכם התנהלה התשתית הכלכלית של הארגון וסייע בהסוואת והסתרת המקורות הכספיים שהגיעו מעסקים אסורים. מעשי המערער מגוונים הם וחלקם השתרעו על תקופה ארוכה עד ל-7 שנים. הוא הושיט ידו גם לקופת המדינה ונטל ממנה סכומי עתק כשנתן לגיטימציה במעשיו להעלמת מס, דבר שיש בו להשליך על הסדר החברתי וחלוקה שוויונית בנטל (ע"פ 3829/13 שניידר נ' מדינת ישראל (10.10.2013)). מכאן, רואים אנו כי ההשפעות של העבירות בהן היה מעורב המערער הן רחבות יותר, ולא נותרות רק בגדר מערכת היחסים הקונקרטית שבין נאשם פלוני למתלונן אלמוני. ככל שכתוצאה מהעבירה נגרם נזק לשורה ארוכה יותר של אנשים וגופים, הדבר ישתקף גם בענישה הולמת. בעבירות נגד השלטון נפגע כלל הציבור, אשר מאבד את אמונו במערכות הציבוריות, ואף נפגעים עובדי ציבור שלא מעדו במאומה אך הקלון פוגע גם בהם.

בענייננו הא בהא תליא. פעילות ארגון הפשע הניבה כסף שחור שמקורו במעשים אסורים, דבר שחייב הליך של הלבנת הון, שיכל להתבצע בקלות יחסית בשל היות המערער עובד ציבור. העבירה של עובד ציבור המסייע לארגון פשיעה, שלה נלוות המרמה והפרת האמונים, מוסיפה פן נוסף של חומרה. עובד הציבור מנצל את מעמדו כדי לפעול נגד מהות עבודתו ותכליתה. במקום לפעול למען הכלל ולנצל את המשאבים העומדים לרשותו לקידום רווחת מכלול האוכלוסייה - עובד הציבור פועל בכיוון הנגדי. עבירות מעין אלה, על התכנון והתחכום שבהן, מבוצעות רחוק מהעין. המטרה של הארגון היא לא להשאיר עקבות - לא רק באשר לזהות העבריין אלא אף באשר לביצוע העבירה. מכאן הצורך להטיל עונשים חמורים לצורך הרתעת הרבים. המחוקק קבע עונשים חמורים בהתאם. למשל: בסעיף 4 לחוק מאבק בארגוני פשיעה נקבע כי העונש בגין עבירה כאמור יעמוד על 10 שנים, ובכך השווה המחוקק את עונשו המירבי של עובד הציבור לעונש שיוטל על ראש הארגון. המלחמה בפשיעה מעין זו נועדה להיאבק בהשחתת המערכת הציבורית, ובעירוב המושגים של הון ושלטון (הצעת חוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ב-2002, ה"ח 3155, 762). במקרים כאלה, כשהמוסד העבריין משתלט על הספירה הציבורית, נפגם גם אמון הציבור במערכת וכל התשתית של הוגנות מנהלית, שוויון וסולידריות חברתית נסדקת. בענייננו, ניתן להדגים זאת בכל הנוגע להשתלטות על המכרזים למתן השירותים בחופי אשדוד. חלף הסתייעות בתוצאות המכרז הפתוח והחופשי, שיקנה את הבלעדיות בסופו של דבר למי

שייתן לציבור את השירותים ברמה הגבוהה ביותר, המערער יחד עם אחרים פעל לתיווך בין ראש הארגון לגורמים בעירייה לצורך הגשמת תוכניתו להשתלט על מתן השירותים בחופים.

5. הפעילות במסגרת ארגון הפשע חותרת ליצירת מעין "מדינה בתוך מדינה", מערכת בעלת כללי אכיפה וביצוע משלה, המאתגרת את המוסכמות החברתיות הרגילות בחברה דמוקרטית. באותה "מדינה" המערער שימש רואה חשבון, גזבר ושר אוצר. בדיוק כמצופה מרואה חשבון מוצלח, פעל המערער לטובת לקוחו - ראש כנופיית הפשע - ועקב אחרי הפעולות הפיננסיות של העסק, חילק את הכספים למקורות המתאימים, וחשוב מכל, הסווה את הפעילות הפלילית שעמדה מאחורי הכספים. אך בעוד שרואה חשבון אמור לראות לצד טובת לקוחו גם את הדין ודרישותיו, ולפקח על הדו"חות והמאזנים של הגוף העסקי, המערער התנהל כעיוור לחוק והוראותיו. המערער ניצל שוב את תפקידו כעובד ציבור, גם אם לא היה זה הבכיר ביותר, ונתן ידו לפעילות עבריינית מן המעלה הראשונה.

6. בנסיבות העניין סבור אני כי העונש שגזר בית המשפט המחוזי על המערער תואם את חומרת העבירות בהן הוא הורשע. ברי כי יש להטיל את העונש על פי נסיבות העבירה הקונקרטיות ולא לפי כותרת העבירה בה הורשע המערער. ברם לא ניתן להתעלם מהיקף פעילות המערער ומן הקשר שנוצר בין תפקידו בעירייה לבין הארגון. כמו כן, יש לתת את הדעת להודאת המערער ונסיבותיו האישיות לרבות היעדר הרשעות קודמות. ברם גם בהתחשב בכל אלה, טווח העונש בהסדר טיעון אינו נוטה לחומרה כלל וכלל. אין מקום איפוא לקבוע כי טעה בית משפט המחוזי בהחלטתו לאמץ את הרף העליון של ההסדר. על פני הדברים לולא הסדר הטיעון עונשו של המערער צפוי היה להיות חמור יותר מכפי שנפסק.

7. הערעור נדחה. המערער יתייצב איפוא לתחילת ריצוי מאסרו בימ"ר ניצן בתאריך 16.2.2014 עד השעה 10:00, או במקום אחר על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות. על המערער לתאם מיידית את הכניסה למאסר, כולל אפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס. טלפונים: 08-9787377, 08-9787336.

ניתן היום, ב' באדר א' התשע"ד (2.2.2014).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט